

Vergaderjaar 2025–2026

36 800 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2026

G

TWEEDE VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP¹

Vastgesteld 16 juni 2026

Inleiding

De leden van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben kennisgenomen van de nota naar aanleiding van het verslag inzake de vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2026.²

De leden van de fractie van **Volt** en het lid van de **Fractie-Visseren-Hamakers** hebben naar aanleiding van de ontvangen beantwoording nog enkele nadere vragen aan de regering.

Vragen van de leden van de fractie van Volt

De leden van de fractie van Volt hebben met onvrede kennisgenomen van de beantwoording door de regering. Naar het oordeel van deze leden wordt in de antwoorden op wezenlijke punten niet ingegaan op de kern van de gestelde vragen. In plaats daarvan wordt meermaals verwezen naar voorgenomen investeringen vanaf 2027, terwijl de voorliggende begroting ziet op het jaar 2026. Daarmee blijft juist buiten beeld welke concrete gevolgen deze begroting in 2026 heeft voor onderwijsinstellingen, hun medewerkers en studenten.

De leden wijzen erop dat de regering in haar beantwoording erkent dat de opgaven voor het hoger onderwijs structureel van aard zijn, waaronder

¹ Samenstelling:

Van Apeldoorn (SP), Beukering (Fractie-Beukering), Van Bijsterveld (JA21), Doornhof (CDA), Fiers (GroenLinks-PvdA), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Jaspers (BBB), Karaaslan (D66), Kemperman (FVD), Van Kesteren (PVV), Van Knapen (BBB), Lagas (BBB), Van Meenen (D66), Musa (VVD), Nicolai (PvdD), Perin-Gopie (Volt), Ramsodit (GroenLinks-PvdA), Rietkerk (CDA) (voorzitter), Van Rooijen (50PLUS), Roovers (GroenLinks-PvdA), Rosenmöller (GroenLinks-PvdA), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Straus (VVD), Talsma (ChristenUnie), Veldhoen (GroenLinks-PvdA) (ondervoorzitter), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), De Vries (SGP), Walenkamp (Fractie-Walenkamp)

² *Kamerstukken I 2025/26, 36 800 VIII, F.*

flexibilisering, technologische verandering, professionalisering, demografische krimp en digitale onafhankelijkheid. Tegelijk stelt de regering daar tegenover vooral toekomstige intensiveringen, tijdelijke programma's en nadere uitwerking op een later moment. Naar het oordeel van de leden van de Volt-fractie is daarmee nog steeds onvoldoende duidelijk gemaakt hoe instellingen in het begrotingsjaar 2026 geacht worden deze opgaven uit te voeren onder een begroting die hen juist dwingt tot korte-termijnbeheersing.

Deze leden constateren dat veel van hun vragen onbeantwoord blijven over welke concrete maatregelen de regering in 2026 treft om organisatorische onzekerheid, personeelssonrust, uitstel van investeringen en reputatieschade bij instellingen te voorkomen of te beperken. Juist dat punt acht de Volt-fractie van groot belang, omdat onderwijsinstellingen in 2026 niet kunnen opereren op basis van toekomstige beloften, maar op basis van de middelen die in dat jaar daadwerkelijk beschikbaar zijn.

Tegen deze achtergrond hebben de leden van de Volt-fractie de volgende nadere vragen.

1. De regering antwoordt meermaals met een verwijzing naar intensiveringen vanaf 2027. Kan de regering alsnog concreet en uitsluitend voor het begrotingsjaar 2026 aangeven welke bezuinigingen in dat jaar doorwerken op instellingen in het hoger onderwijs, welke implementatie- of innovatieopgaven daardoor onder druk komen te staan, en met welke maatregelen de regering juist in 2026 die schade denkt te beperken?
2. Op de vraag welke concrete maatregelen de regering treft om de schade van het zogenoemde jobbeleid te beperken, verwijst de regering slechts naar de antwoorden op de eerste twee vragen. Daarmee is die vraag niet inhoudelijk beantwoord. Kan de regering daarom alsnog aangeven welke concrete maatregelen zij in 2026 neemt om personeelssonrust, uitstel van investeringen, reorganisaties en reputatieschade bij onderwijsinstellingen, gemeenten en wetenschappelijke instellingen als gevolg van dit jobbeleid te voorkomen of te beperken?
3. De regering stelt dat tijdige vaststelling van de begroting van belang is voor duidelijkheid en effectieve uitvoering, maar gaat niet in op de inhoudelijke schade die juist uit die begroting zelf voortvloeit. Kan de regering concreet maken welke gevolgen zij in 2026 verwacht voor curriculumvernieuwing, docentprofessionalisering, digitalisering, toetskwaliteit en het behoud van personeel, en of zij bereid is die gevolgen tussentijds te monitoren en de Kamer daarover nog in 2026 te informeren?
4. De regering verwijst op meerdere punten naar Npuls als antwoord op vragen over AI, flexibilisering, professionalisering en digitale autonomie. Kan de regering toelichten welk deel van de genoemde ondersteuning daadwerkelijk in 2026 beschikbaar komt voor instellingen als compensatie of verlichting van de druk vanuit deze begroting, en welk deel bestaat uit tijdelijke of al eerder toegekende programmagelden die niet kunnen worden beschouwd als oplossing voor de budgettaire problemen die instellingen in 2026 ondervinden?
5. De regering erkent dat de opgaven voor het hoger onderwijs structureel zijn, maar verwijst vervolgens opnieuw naar toekomstige investeringen en bestaande sectorverantwoordelijkheden. Kan de regering per opgave (AI in didactiek en toetsing, docentprofessionalisering, demografische krimp en digitale autonomie) aangeven welke middelen, instrumenten of bestuurlijke interventies in 2026 beschikbaar zijn, en waar instellingen het in dat begrotingsjaar zonder aanvullende steun zullen moeten doen?

6. Waar de regering bij de bezuiniging op startersbeurzen aangeeft geen volledig overzicht te hebben van het aantal wetenschappelijke posities dat in 2026 verloren gaat, rijst de vraag op basis waarvan de Minister kan beoordelen dat de schade beheersbaar is. Is de regering bereid om alsnog in kaart te brengen welke personele gevolgen de begroting 2026 heeft voor hogescholen, universiteiten en onderzoek, inclusief tijdelijke contracten, onvervulde vacatures en geschrapte wetenschappelijke posities, en deze analyse nog in 2026 met de Kamer te delen?
7. De regering benadrukt dat de ontwerpbegroting 2026 door het vorige kabinet is ingediend, maar deze regering heeft ervoor gekozen die begroting politiek te dragen. Erkent de regering dat zij om die reden ook volledig verantwoordelijk is voor de gevolgen van die begroting in 2026, en zo ja, waarom volstaat zij in haar beantwoording dan met verwijzingen naar 2027 in plaats van een inhoudelijke verantwoording van de keuzes voor 2026?
8. De regering verwijst in haar beantwoording meermaals naar investeringen vanaf 2027, maar laat daarmee in het midden wat in 2026 en daarna wél overeind blijft. Kan de regering expliciet aangeven wat de status is van de NWO-lerarenbeurs: blijft deze regeling in stand, wordt de voorgenomen beëindiging na 2027 teruggedraaid, en zo nee, hoe verhoudt het beëindigen van juist deze regeling zich tot de ambitie van het kabinet om de doorontwikkeling van leraren te stimuleren en het beroep aantrekkelijker te maken?

Vragen van het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers

In de nota naar aanleiding van het verslag stelt de regering dat «(...) in het coalitieakkoord structureel € 1,5 miljard extra is vrij gemaakt voor de OCW-begroting, waarmee de bezuinigingen van het vorige kabinet grotendeels teruggedraaid worden (...).»³

Naar aanleiding hiervan heeft het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers de volgende vragen.

1. Welke en hoeveel van de bezuinigingen van het vorige kabinet worden wel respectievelijk niet teruggedraaid?
2. Om welke bedragen gaat het hierbij en waar kan de Eerste Kamer deze bedragen terugvinden?
3. Hoeveel van de € 1,5 miljard betreft het terugdraaien van de bezuinigingen van het vorige kabinet en hoeveel betreft nieuwe intensiveringen?
4. Welke intensiveringen betreft dit?
5. Welke nieuwe bezuinigingen voert het huidige kabinet in?
6. Kan de regering een helder overzicht verstrekken van de bedragen en de inhoudelijke beleidswijzigingen met betrekking tot:
 - a. de bezuinigingen van het vorige kabinet;
 - b. het terugdraaien van de bezuinigingen van het vorige kabinet door het huidige kabinet;
 - c. de investeringen van het huidige kabinet;
 - d. de bezuinigingen van het huidige kabinet;
 met verwijzing naar de plaatsen in de begrotingsstukken waar deze informatie en bedragen kunnen worden teruggevonden?

³ *Kamerstukken I 2025/26, 36 800 VIII, F, p. 2.*

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zien de beantwoording van de vragen met belangstelling tegemoet en ontvangen de nota naar aanleiding van het tweede verslag graag zo spoedig mogelijk.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Rietkerk

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Graag